

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΣΙΚΑΓΩ

Φθίνοντος τοῦ Αὐγούστου π. ἔ. ἡ Κυβέρνησις ἀνέθετο εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπὴν, νὰ παρασκευάσῃ τὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν παγκόσμιον Ἐκθεσιν τοῦ Σικάγου. Ἡ κυβερνητικὴ ἐντολὴ καὶ βραδέως ἤρχετο, καὶ πῶς ἀπροσφόρως, εἰς ὥρας κρίσεως οἰκονομικῆς, δυσχεραίνουσης καὶ τῶν ἰδιωτῶν τὰς συναλλαγὰς, καὶ τῶν ἐκθετῶν τὰς προθέσεις, καὶ τῶν ἐκθεμάτων τὰς συλλογὰς. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων, ἐν γνώσει τῶν καταφανῶν τούτων δυσχερειῶν, ἐπελάμβετο οὐχ ἥττον ἀπτόητως τῆς βαρείας καὶ ἐργώδους ἐντολῆς. Ἐὰν ἐπέτυχεν ἢ οὐ θὰ μαρτυρήσῃ ὁ ἐγγὺς χρόνος. Πρὸς ἐπιμέτρησιν ὅμως τοῦ ἐπαίνου, καὶ κατανόησιν τῶν ἐπιτευχθησομένων ἀποτελεσμάτων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν παρομαρτουσῶν ποικίλων δυσχερειῶν πρὸς εὐπρόσωπον, τοῦλάχιστον, παράστασιν τῆς χώρας εἰς τὴν γιγαντιαίαν ἐκείνην παρέλασιν τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν προϊόντων των, δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ ἡ βραχύτης τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐπερατώθη ἡ ἀνατεθεῖσα καὶ ἀποδεχθεῖσα ἐντολή, ποιά τις ῥαθυμία τῶν πλείστων κατὰ τόπους ὀργάνων τῆς ἐξευρέσεως καὶ ἐκλογῆς τῶν ἐκθεμάτων, καὶ ἡ χρηματικὴ ἀπορία. ἡ κρατοῦσα κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐκλήθη ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ νὰ παρασκευάσῃ τὸ ἐθνικὸν καὶ χρησιμώτατον ἔργον τῆς.

Ἀληθὲς ἀπώλεια χρόνου θὰ ἦτο ἡ ἀπόπειρα τῆς ἐξάρσεως τῶν παγκοσμίων ἐκθέσεων, ὡς μέσων ὑπηρετικῶν καὶ ἀποδεικτικῶν τῆς καθόλου καὶ τῆς ἐν μέρει προόδου ἐκάστης χώρας, καὶ τῆς ἐμπορικῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως. Τίς ἄλλως τε ἀμφιβάλλει: Ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τῆς Ἐκθέσεως παρελαύνει ἡ ζωτικότης τοῦ ἔθνους, ἐκπροσωπούμενη διὰ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς βασιμότητος, τῆς εὐρύτητος καὶ τῆς σκοπιμότητος τῆς παραγωγῆς. Τὰ βιομηχανικῶς ἀκμαῖα Κράτη, εἶναι ἀκμαῖα καὶ πολιτικῶς. Δρῶντα δὲ ὑπὸ τοὺς ὅρους, τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν διεθνή δύναμιν τῶν χωρῶν, εἶναι ἀκαταγώνιστα. Ὑπάρχουσι ποικίλα εἶδη ὑποτελείας, ἐξ ὧν ἡ βιομηχανικὴ ὑποτελεῖα οὔτε ἡ μᾶλλον ἀδιάφορος εἶναι, οὐδ' ἡ εὐχερέστερον καταβλητέα. Ἡ δύναμις τῶν ὀπλῶν δύναται ν' ἀποσείσῃ τὴν δουλείαν τοῦ ἀτόμου ἢ τοῦ ἔθνους. Οὐδεμία ὅμως δύναμις, ὅσον προφρόνως καὶ ἂν ἀναλωθῇ, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ καταργήσῃ τὴν βιομηχανικὴν ὑποτελείαν καὶ ἐξάρτησιν, εἰς ἣν καθηλοῦται ἡ ἀμοιρος βιομηχανίας καὶ παραγωγῆς χώρα, πρὸς ἐτέραν εὐμοιροῦσαν ἐργο-

στασίων, καὶ ποικίλης βιομηχανίας, προσίτης καὶ ἀναποδράστου διὰ τὰς χρεῖας τῶν δεομένων, μὴ ἐπαρκούντων ὅμως ἐκ τῶν ἰδίων εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἐξωθεν ἐρχομένων εἰς τὸν τόπον. Ὁ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τῆς τροφῆς, ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐνδυθῇ, νὰ ὑποδεθῇ, νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν, νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ καλλωπισθῇ, νὰ ἐργασθῇ διαφοροτρόπως διὰ ποικίλων ἐφοδίων καὶ ἐργαλείων. Τὰ ὑφάσματα ὅμως, τὰ δέρματα, τὰ ἄροτρα, τὰς μηχανάς, τὰ πολυώνυμα μέσα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐργασίας ἐν τε τῇ ξηρᾷ καὶ τῇ θαλάσσῃ, εἰσάγει ἐξωθεν, ἀφοῦ ὁ ἴδιος τόπος ἀδυνατεῖ νὰ ἐπαρκέσῃ βιομηχανικῶς εἰς τὰς ἰδίας ἀνάγκας. Καὶ ἐν τούτῳ κεῖται ἡ σημασία τῆς βιομηχανικῆς δουλείας, ἣν ἔθνος τι, δυνάμει τῆς ἐργασίας του, ἄσκει ἐπὶ ἐτέρου ἔθνους, ἡκιστα ἢ ἀτελῶς ἀναπτυχθέντος βιομηχανικῶς. Τοιαύτη ὑποτελεῖα, ἀφανής, ἀψηλάφητος, μὴ ἀμέσως νοητὴ καὶ αἰσθητή, ὑπαρκτὴ ὅμως καὶ ἀδιάσειστος εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον σοβαρὰ ὅσον εἶναι καὶ ἀναπόδραστος. Τὸ ἰστίον καὶ τὰς ἀγκύρας, τὰς μηχανάς καὶ τὰ ἐλάσματα, κομίζει ἐξωθεν ὁ αὐτῆς καὶ ὁ ἐφοπλιστής. Ἴδου μία ὑποτελεῖα. Τὰ ἐριούχα καὶ τὰ λευκά βαμβάκερά ὑφάσματα, κομίζει ἐξωθεν ὁ καταναλωτής. Ἴδου ἐτέρα ὑποτελεῖα. Τὰ δέρματα, τὰ σίδηρα, τὰ χρώματα, τὴν ὕαλον, τὰ ἐργασμένα ὀρυκτὰ καὶ τὰ μέταλλα, τὴν ξυλείαν, τὰ πρῶτα τῆς πρώτης ἀνάγκης εἶδη, τὰ εἶδη τῆς πολυτελείας, τὰ πρὸς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀναπόδραστα, μὴ ὑπάρχοντα ἐν τῇ χώρᾳ, κομίζει ἐξωθεν ὁ δεόμενος. Ἴδου καὶ νέα ὑποτελεῖα. Δύνασθε νὰ ἀποσείσητε αὐτήν, ἐπανερχόμενοι εἰς τοὺς πρωτογενεῖς χρόνους τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τὰς ἐποχὰς τοῦ λίθου καὶ τοῦ χαλκοῦ; Καὶ ἀφοῦ δὲν δύνασθε νὰ τρέφησθε μὲ βαλάνους καὶ χόρτα, ἀφοῦ ἀδυνατεῖτε νὰ ἐξέρχσθε εἰς τὰς ὁδοὺς περιβεβλημένοι δέρματα ἀγρίων ζώων, δὲν ἔχετε δὲ τὴν δύναμιν καὶ τὰ μέσα νὰ παρασκευάζητε ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδεια, ἀναγκαιῶς εἰσάγετε αὐτὰ ἐξωθεν, ὑποτελεῖς βιομηχανικῶς εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καταβάλλοντες τὰ ἄδρᾳ λύτρα τῆς βιομηχανικῆς ταύτης ἐξαρτήσεως, ἣν οὔτε νὰ λύσητε δύνασθε, οὔτε νὰ περιφρονήσητε ἀπολύτως, ἐφ' ὅσον νηπιάζει ἡ βιομηχανία σας, καὶ ὁ τόπος δὲν ἰσχύει νὰ ἐπαρκέσῃ, διὰ τῶν ἰδίων φυσικῶν καὶ τεχνικῶν μέσων, εἰς τὰς ἀπαίτησεις τοῦ συνήθους βίου πρώτον, εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς ἐποχῆς εἶτα.

Κάτοπτρον βιομηχανικῆς ἰσχύος, λυδία λίθος ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς δυνάμεως εἶναι ἡ Ἐκθεσις. Ἐν αὐτῇ, ὡς εἰς βωμὸν ἀμόλυντον ἀπὸ τοῦ αἵματος, ὑπὸ τῆς προόδου μόνον καὶ τῆς ιδεώδους φιλαδέλφου ἀμφικτυωνίας τῶν λαῶν περιαιγάζομενον, ἐκαστὴ χώρα εἰσφέρει τὰ πρωτόλεια τῆς ἰδίας παραγωγῆς, τὰ ἄριστα τῶν ἰδίων κόπων, τὰς κορυφὰς τῆς ἐργασίας, τοῦ πνεύματος, τῆς ἐμπνεύσεως ἐφηρμοσμένης ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τῇ βιομηχανίᾳ. Ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῆς Ἐκθέσεως ἀναπαρίσταται ἡ εὐρεῖα δράσις καὶ κίνησις τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς καὶ ἐργασίας. Ὑπὸ τὸ σύνθημα τῆς εἰρήνης,

τῆς ἐμπορικῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐπικοινωνίας, οἱ ἔμποροι λαοὶ τείνουσι φιλικῶς τὰς χεῖρας· λησμονοῦνται πρὸς στιγμὴν τὰ ἐθνικὰ μίση, καὶ ὑπὸ τὸ ἐπιφανόμενον τόξον τῆς ἐμπορικοβιομηχανικῆς Ἱριδος συνυπολογίζεται ἄγραφος ἐκεχειρία ἀγώνων αἱματηρῶν, παθῶν ὀρηκτικῶν καὶ συμπερόντων ἀσθέστων.

Ἡ Ἐκθεσις εἶναι στάδιον πάλης· ἀλλ' ἑτέρας, διαφόρου τῆς ἐν τῷ καθημαγμένῳ πεδίῳ τῶν μαχῶν· πάλης τῆς διανοίας καὶ τῆς ἐργασίας, τῆς προόδου καὶ τῆς ἡμερώσεως, τῆς ἀμύλλης καὶ τῆς τελειοποιήσεως.

Ἡ Ἐκθεσις, καὶ ἡ εἰς ταύτην μετοχή, εἶναι καὶ δίπλωμα πολιτισμοῦ. Οὐδεὶς λαὸς βάρβαρος ἢ ἀπολίτιστος μετέχει ἐκθέσεως. Αἱ θύραι αὐτῆς ἀνοίγονται μόνον εἰς τὴν τιμίαν καὶ καρτερικὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν φιλότιμον προσπάθειαν τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ ἔθνους, εἰς τὸν εὐγενῆ μόχθον τῆς δημιουργίας ἐκ τοῦ μικροῦ, εἰς τὴν χρηστὴν καὶ θεμιτὴν ἐφελκυστικὴν αὐξήσεως καὶ τελειοποιήσεως τοῦ κτηθέντος. Καὶ τούτου ἕνεκα ἐστὶ ἡ πρόσκλησις τῆς Πατρίδος ἡμῶν εἰς τὴν παγκόσμιον Ἐκθεσιν τοῦ Σικαγῶ, μετὰ πλείστης εὐμενείας ἀρμοδίως ἀνακονισθεῖσα, ἐκτὸς χάριτος ὀφειλομένης καὶ συμπερόντος ὑλικωτέρου, ἐδημιούργει καὶ ἠθικὴν τινα υποχρέωσιν, περὶ τὴν εκπλήρωσιν τῆς ὁποίας, καὶ τὴν ὅσον ἔνεστι ἐπαρκεστέραν πληρῶσιν οὐδενὸς κόπου ἐφείσθη ἡ Ἐπιτροπὴ, καὶ οὐδεμιᾶς δυνατῆς θυσίας ἢ κυβερνήσεως. Καὶ ἡ ἰδιωτικὴ αὐτοβουλία, καίτοι εὐρύτερον δυναμένη νὰ ἐκδηλωθῇ, δὲν ὑπέστη ὅμως ἀπολύτως. Ὁ σκοπὸς τῆς μετοχῆς ἡμῶν εἰς τὴν ἐν Σικαγῶ Ἐκθεσιν, ἐκτὸς τῆς ἐκδηλώσεως τιμῆς εἰς φιλικωτάτην καὶ ἐγκαρδίον πρόσκλησιν, ἐνέχει, ὡς δέδοται εἰκάσαι, καὶ βασιμώτερόν τινα ὑλικώτερον λόγον. Σκοπεῖ τὸ ἀνοιγναι νέων ἀγορῶν καταναλώσεως εἰς Ἑλληνικὰ προϊόντα, πρὸς τοῦτο δὲ ἡ εὐκαιρία οὐ μόνον ἦτο καταλληλοτάτη, ἀλλὰ καὶ σπανία, καθ' ὅσον, ὡς οἱ ἔμποροι πίνακες τῆς ἐξαγωγῆς τῆς χώρας μαρτυροῦσιν, αἱ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς ἐμπορικαὶ ἡμῶν σχέσεις δὲν ἐξικινοῦνται εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς εὐρύτητος καὶ τῆς διαδόσεως, εἰς ὃ δυνατῶς καὶ ἀδιάστως δύνανται νὰ φθάσωσιν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Ἑλλάδος πρωτίστως. Ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ χρησιμότης τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων, τῆς σταγίδος ἴσως ἐξαίρουμένης, ἢ οὐδόλως ἢ ἀτελῶς γνωρίζεται ἐν Ἀμερικῇ. Καθῆκον καὶ συμπερόν ἐρχομεν νὰ διασκεδάσωμεν τὴν ἄνοιαν ταύτην, ἀναντιρρήτως δὲ οὐδεμίαν εὐκαιρίαν ἦν μᾶλλον δεξιὰ καὶ πλείστον πρόσφορος, ἢ ἡ Ἐκθεσις τοῦ Σικαγῶ. Σταθμιζομένου τοῦ κεφαλαιώδους θετικοῦ σκοποῦ, τοῦ ὑπαγορευσαντος τὴν μετοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν ὑπερωκεάνειον Ἐκθεσιν, ἡ μὴ ἀποστολὴ εἰδῶν τινῶν βιομηχανικῶν, πενήχρων πάντως, εἰς τὴν κολοσσιαίαν ἐκείνην παραγωγικοβιομηχανικὴν παράταξιν, ἐκρίθη ὑπὸ τινα ἐποψίᾳ, ἐπιβαλλομένη. Οὕτω, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ τμήμα τῶν μηχανῶν δὲν θὰ περιλαμβανῇ οὐδὲν κίνητρον, οὐδὲ τὸ παρὰ μικρότερον ἔμβολον, οὔτε τὸν ἐλάχιστον κοχλίαν ἐν Ἑλλάδι κατεργασθέντα, καὶ ἐξ Ἑλλάδος ἀποστελλόμενον. Ἡ πρυτανεύσασα σκέψις εἶναι ὀρθή. Ἐκτὸς τῶν δαπανῶν τῆς ἀποστολῆς, αἵτινες δὲν εἶναι μικραὶ, καὶ ὁ

πρακτικὸς αὐτῆς σκοπὸς δὲν ἐπρόκειτο νὰ ὑπηρετηθῇ. Σιδηρουργικὴ καὶ μηχανικὴ βιομηχανία, ἐν Ἑλλάδι ἐπιτελουμένη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐνδιαφέρῃ τοὺς Ἀμερικανούς, καθ' ἣσσαν δὲ λόγόν νὰ τοὺς ἐκπλήξῃ. Οὐδεὶς Ἀμερικανὸς θὰ παρήγγελλεν ἐν Ἑλλάδι τὰ ἐλατήρια τῆς μηχανῆς αὐτοῦ, ἀποβαίνων παραγγελιοδότης βιομηχανικοῦ τεχνικοῦ εἰδους, ἀφ' ὧν εὐημερεῖ ἡ μακαρία ἐκείνη χώρα, καὶ ἅτινα τόσον τελείως ἀφθονοῦσι καὶ ἐκεῖ, καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας τῆς Εὐρώπης. Διὰ τὸν λόγον τοῦ μὴ εὐώνου, καὶ τῆς δαπάνης τῆς ἀποστολῆς, ἀπεκλείσθησαν, νομίζω, καὶ οἱ Ἑλληνικοὶ τάπητες, ἅτε δὴ ἀδυνατοῦντες νὰ συναγωνισθῶσι, λόγῳ τιμῶν προσιτῶν, πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων χωρῶν. Ὑφάσματα τινα ἐγγωρίου βιομηχανίας ἀποστέλλονται δι' ἰδίῳν ἐκθετῶν, καὶ ἄλλα τινα εἶδη ὑποδεεστεράς σημασίας λόγῳ παραγωγῆς, ἐξεπέμψθησαν εἰς Σικαγῶν οὐχὶ ἐπιμελείᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἐξ ἰδιωτικῆς ὁλως πρωτοβουλίας, ἣν ἐρχομεν πάντα λόγον νὰ ἐνθαρρύνωμεν καὶ νὰ ἐπαινέσωμεν ἀνεπιφυλάκτως.

Τὰ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων σταλέντα ἐκ μέρους αὐτῆς, ἐνεργούσης ἐν τούτῳ ἐξ ὀνόματος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, εἶδη, δύναται νὰ διακριθῶσιν εἰς τὰς ἐξῆς ἐξ κεφαλαιώδεις κατηγορίας.

Α') Εἶδη Γεωργίας, καὶ γήνης ἐν γένει παραγωγῆς, ἐραπτομένης καὶ παρασκευαζούσης τῆς βιομηχανίας. Ἡ τάξις αὕτη, κεφαλαιωδῶς συνοπτική, δύναται νὰ ὑποδιακριθῇ εἰς πολλὰς ἄλλας δηλωτικὰς τοῦ εἶδους, οἷον ἀμπελοποιίας κλ. ἐπὶ δὲ τῆς ἀρχικῶς ἀκατεργάστου παραγωγῆς, τῆς διὰ τῆς βιομηχανίας τελειοποιήσεως, κτλ. Εἰς τὴν σειράν ταύτην τάσσομεν τὴν σταρίδα, τοὺς οἶνους, τὰ «κονιάκ» καὶ πάντα τὰλλα εἶδη τῶν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ τῶν ἡδυπότων πνευματωδῶν ποτῶν, τὸν καπνὸν ἀπλοῦν ἢ συσκευασμένον, τὸ ἔλαιον, τὰς ἐλαίας, τὰ σῦκα.

Β') Εἶδη ζωικῆς παραγωγῆς. Εἰς τὴν σειράν ταύτην θέτομεν τὸ μέλι, τὰς κηρήθρας, ἀροῦ ἑτέρα εἶδη τῆς κατηγορίας ταύτης δὲν ἀπεστάλησαν.

Γ') Εἶδη θαλασσίας αὐτομάτου παραγωγῆς. Εἰς τὴν σειράν ταύτην θέτομεν τοὺς σπόγγους ἰδίως καὶ ἐξαίρετως, ὧν ἡ ζήτησις βαίνει αὐξάνουσα ἀδιαλείπτως, μετὰ τιμῶν χωρουσῶν παραλλήλως. Ὡς προστεθῇ, ὡς οἰκειότερον ἐνταῦθα, καὶ τὸ ἐκ καλλιέργειας τῶν ἀλυσκῶν ἄλας.

Δ') Εἶδη ζωικῆς βιομηχανίας. Εἰς τὴν σειράν ταύτην θέτομεν τὰ κουκούλια, καὶ τὴν, ἐραπτομένης τῆς βιομηχανίας, παρσκευασμένην μέταξιν.

Ε') Εἶδη καθαρᾶς βιομηχανίας. Ἐνταῦθα περιληπτός ὁ ἐγγωρίος σάπων πρωτίστως, ὅστις εἶναι καὶ ὁ μόνος σχεδὸν ὁ ἐκ τῆς κατηγορίας ταύτης ἀποσταλὴς ὡς ἔκθεμα, καθόσον αἱ ἄλλαι βιομηχανικαὶ παραγωγαὶ τῆς χώρας ἀδυνατοῦσι νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τὰς ξένας, καὶ λόγῳ ποσότητος καὶ λόγῳ τιμῆς.

Σ') Ἀκατεργάστα ἢ κατεργασμένα ὀρυκτά, μέταλλα παντοῖα, μάρμαρα ποικίλα κτλ.

Καὶ πρῶτον βραχέα περὶ σταγίδος.

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου εἶδους ἀπεστείλαμεν

ικανὰς ποσότητας ἀντιπροσωπεύουσας πάσας τὰς τοπικὰς παραγωγὰς, πάσας τὰς τιμὰς, πάντα τὰ εἶδη. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔγνω ὁρθῶς νὰ ἐπιστήσῃ ἰδιωζόντως τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν σταφίδα, πάντα δὲ λόγον ἔχουσαν νὰ ὑποθέτωμεν, ὅτι, ἐξαπτομένης σκοπίμως καὶ τῆς ἐν Σικάγῳ Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς, οὐδὲν θ' ἄμεληθῇ πρὸς τὴν τελειοτέραν ἐξαρσιν τῆς ἀξίας τοῦ προϊόντος, καὶ τὴν εὐρυτάτην διάδοσιν αὐτοῦ. Ἡ κοινὴ σταφὶς θὰ ὑψοῦται, ἐντὸς τῆς ἐκθέσεως, εἰς μεγάλας πυραμίδας· ἐτέρα θὰ εὑρηται ἐντὸς ὑαλοφράκτων θηκῶν, καὶ ἄλλη, ἡ ἀρίστη, θὰ πωλεῖται ἐντὸς κυτίων κομψῶν μίαν ἀμερικανικὴν λίτραν περιεχόντων ἕκαστον. Τῇ παρακλήσει τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων, ἡ ἐν Σικάγῳ Ἑλληνικὴ θὰ τυπώσῃ βραχεΐας ὁδηγίας τῆς ἀξίας τῆς σταφίδος, τῆς χρήσεως αὐτῆς, τῶν τιμῶν κλ. Ἐν γένει δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸ ἐπιδειχθὲν ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Ἐπιτροπῆς ἐνδιαφέρον, καὶ τὸ ἐπιδεικνύμενον ὑπὸ τῶν ἀξιολόγων καὶ διακεκριμένων κυρίων τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐν Σικάγῳ Ἑλληνικὴν Ἐπιτροπὴν, ἅμα δὲ καὶ τὰς προσωπικὰς ἐνεργείας τῶν σταφιδοπαραγωγῶν, ὅτι πάντα τὰ μέτρα θέλουσι ληφθῇ ὅπως τὸ προϊόν διαδοθῇ εὐρύτερον καὶ ἀσφαλέστερον εἰς τὸν Νέον Κόσμον, καθιστάμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης, καὶ ἐπιζητούμενον οὐχὶ ὡς ἀπαραίτητον τι ἢ μὴ ἀναπόδραστον, ἀλλ' ὡς κύριον καὶ οὐσιώδες. Εἴθε οἱ φιλότιμοι ἀγῶνες καὶ προσπάθειαι αὗται νὰ καταλήξωσιν εἰς αἴσιον πέρας.

Εὐλόγως φροντὶς ἐλήφθη διὰ τοὺς οἶνους ἡμῶν, τὰ πνευματώδη παντοῖα ποτὰ, καὶ τὸ «κονιάκ» ἐξαίρετως. Ἐκθέται οἶνων δὲν εἶναι ὅσοι ἠδύναντο καὶ ὅσοι ὤφειλε νὰ ὦσι. Ἡ οἰνοφύρος λ. γ. Ἐπτάνησος ἐκπροσωπεύεται διὰ δύο μόνον ἐκθετῶν, ἐξ Ἰθάκης τοῦ ἐνός, ἐκ Κερκύρας τοῦ ἐτέρου. Ἡ Πελοπόννησος ὀλιγίστους ἐπίσης παρουσιάζει ἐκθέτας. Ἡ Θῆρα ἀντιπροσωπεύεται ἐπαρκέστερον, ἀλλ' ἐν γένει ἡ εἰς τὴν ἀμπελοργίαν ἐπιτηδεύα Ἑλλάς, δὲν ἐξεπροσωπήθη, λόγῳ ἀριθμοῦ καὶ ποιοῦ, ὑπὸ ἐκθετῶν ἐπαρκῶν. Ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐκθέται πέμψαντες ἀπ' εὐθείας τοὺς οἶνους αὐτῶν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν μοὶ φαίνεται πιθανόν, καίτοι εἶναι εὐκατεῖον. Τοῦναντίον οἱ ἐκθέται τοῦ κονιάκ ἀφθονοῦσιν· ἐὰν δὲ κατορθώσωμεν νὰ εἰσαγάγωμεν ἐν Ἀμερικῇ τὸν Ἑλληνικὸν Διόνυσον καὶ τὰ προϊόντα τοῦ θὰ δημιουργήσωμεν πηγὴν ἐπαρκούς καὶ βασιμοῦ ἐγγχωρίου πλούτου. Ἰδιαιτέρα μέριμνα κατεβλήθη ὅπως ἐξαρθῇ ἡ ἀξία τῶν ἡμετέρων ποικίλων πνευματωδῶν ποτῶν, ὧν βάσις εἶναι ἡ γνησιότης τῆς σταφυλῆς καὶ τοῦ στεμφύλου, οὐχὶ δὲ, ὅπως ἀλλαχού, αἱ ξυλῶδεις καὶ ἀμυλῶδεις οὐσίαι, καὶ τὸ θανατοῦν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα ἀλκοῶ. Εἰς τὴν γνησιότητα ταύτην τῶν ἡμετέρων ποτῶν ἐπέμεινε δικαίως ἡ Ἐπιτροπὴ, παρακαλέσασα νὰ ἐπιμεινώσιν ἰσχυρῶς καὶ οἱ εὐμενῶς ἀναλαβόντες ἐν τῇ Ἐκθέσει τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος. Ἐλαίον ἐκθέτομεν ὀλίγον, ὀλιγίστας δὲ καὶ οὐχὶ ἐκλεκτὰς ἐλαίας, τῆς Ἀμφίσης πάσας, διότι τῶν Καλαμών οὐδὲ λόγῳ δεύγματος δὲν ἐγένετο δυνατόν νὰ εὑρεθῶσι. Ὁ καπνὸς ἐκ-

προσωπεῖ πάσας τὰς παραγωγὰς καὶ πάσας τὰς ποιότητας. Τὸ μέλι ὀλίγον ἀλλ' ἐκλεκτόν, ἐπίσης ἡ μέταξα, ὁ σάπων, τὸ ἄλας κτλ.

Τὰ ὀρυκτὰ καὶ τὰ μεταλλοφόρα ἡμῶν ἐκθέματα εἶναι ἐλπὶς ὅτι θὰ ἐπισπᾶσιν τὴν προσοχὴν. Τὸ τμήμα τοῦτο πλουτίζουσιν ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Γαλλικὴ Ἐταιρία τοῦ Λαυρίου, καὶ ἡ Ἐταιρία τῶν Δημοσίων καὶ Δημοτικῶν ἔργων, ἡ ἐκμεταλλευσμένη τὰ μεταλλεῖα τῆς Εὐβοίας καὶ τοὺς θειοῦχους χώρους τῆς Μήλου. Κατάλογος εὐμέθοδος, μετὰ συνοπτικῆς ἀλλ' ἐπαρκούς ἐρμηνείας τῶν διαφορῶν ὀρυκτῶν καὶ μεταλλευμάτων τοῦ Λαυρίου, τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Μήλου ἀπεστάλη γαλλιστὶ εἰς Σικάγον πρὸς μείζονα καὶ εὐχερεστέραν κατανόησιν τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου ὃν παρουσιάζουσι πλείστα, ἐκ τῶν πολλῶν καὶ πλουσιῶν, τμήματα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς. Περὶ τῶν ὀρυκτῶν τῆς Εὐβοίας προκειμένου μνημονεύει τοῦ λευκολίθου (carbonate de magnésie), ἰδιαιτέρως δὲ τῶν ἐκ τούτου παρασκευαζομένων πυρομονίμων πλίνθων (briques de magnésie réfractaires), τῶν χρησιμευσθῶν πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπένδυσιν τῶν μεγίστης καὶ ὑπερβαλλούσης θερμοκρασίας κλιβάνων. Ἡ χρησιμότης τῶν πυρομονίμων πλίνθων εἶναι οὐ μόνον ἀναμφισήτητος ἀλλὰ καὶ ἀναπόδραστος. Τὸν ὀρυκτὸν πλούτον τοῦ Λαυρίου, καὶ τὸν θειοῦχον τῆς Μήλου οὐδεὶς ἀγνοεῖ· μετὰ τὰ παρεχόμενα δὲ ὑπὸ τῶν διακεκριμένων διευθυντῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου, καὶ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἐταιρίας τῶν Δημοσίων καὶ Δημοτικῶν ἔργων φῶτα, τὰ ἐν εἰδικαῖς συναποσταλείσαις συγγραφαῖς ἀποτεταμιευμένα, καὶ ἡ χρησιμότης τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου τῆς Ἑλλάδος ἐπαρκέστερον καὶ εὐρύτερον θὰ γνωσθῇ, καὶ ἡ ποικιλία αὐτοῦ, καὶ ἡ γενικωτέρα καθόλου σημασία καὶ παραγωγή. Ὡς ὁδηγὸν οἰοεῖ, κεκλημένον νὰ λύσῃ τὰς ἀμφιβολίας πάσας, καὶ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς πάντα τὰ δυνατὰ καὶ τεκμαιρόμενα ἐρωτήματα ἡ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπὴ ἀπέστειλε, μετὰ τῶν ἐκθεμάτων, καὶ μακρὰν ἐπεξηγηματικὴν ἐκθεσιν ἀναφέρουσάν, μετὰ τῆς δυνατῆς λεπτομερείας, τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς ἐκάστου ἐκθέματος, τὸ ποσὸν αὐτοῦ, τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως, τὰς διαφορὰς ποιότητας, τὰς τιμὰς ἀναλόγως τῆς ποιότητος, τὸ ποσὸν τῆς ἐξαγωγῆς κλ. Ἡ ἐκθεσις μετεφράσθη ἀγγλιστὶ διὰ τοὺς θέλοντας δὲ βαθύτερον νὰ μελετήσωσι τὰ κατὰ τὴν γεωργικὴν, βιομηχανικὴν καὶ ὀρυκτὴν παραγωγὴν τῆς χώρας, ἡ ἐκθεσις αὕτη, μετὰ τῶν ἐτέρων δύο τῶν διευθυντῶν τῶν Μεταλλουργείων καὶ τῆς Ἐταιρίας τῶν Δημοσίων ἔργων ἔσεται πρόχειρος μὲν, ἐπαρκὴς ὅμως ἐν τῇ συντομίᾳ τῆς πηγῇ πληροφοριῶν καὶ γνώσεων.

Θὰ περατώσω τὰ πρόχειρα ταῦτα σημειώματα ἐπὶ τῆς μετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἐκθεσιν τοῦ Σικάγου, διὰ τῆς ἀναγραφῆς εἰδικοῦ κεφαλαίου εὐγενεστάτου ἐκθέματος, ἀφ' οὗ ὥσως εἶδει ν' ἀρχίσω. Ἐννοῶ τὰ Ἐκμαγεῖα τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Μουσείοις κατακειμένων ἀγαλμάτων, ἅτινα φιλοφρόνως πάνυ ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις ἐπέμψεν εἰς Ἀμερικὴν, κλέους καὶ θάμβους ἀντικείμενα, καὶ ἅτινα, ἐλπύ-

ζομεν, ὅτι θέλει εὐαρεστηθῆναι νὰ δωρήσῃται, εὐγνωμοσύνης ἕνεκα, πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐπεθύμουν νὰ ἐκταθῶ ὀλίγον ἐπὶ τῶν ἐκμαγείων τούτων, ἀλλ' ὁ φόβος μὴ ὑπερβῶ τὸ ὄριον μ' ἀναστέλλει ἐγκαίρως. Δώδεκα καὶ ἑκατὸν εἰσὶ τὰ ἐκπεμφθέντα ἐκμαγεῖα τῶν ἀγαλμάτων, τῶν ἀναγλύφων, τῶν στηλῶν καὶ ἐπιτυμβίων στηλῶν, τῶν ἀνδρικῶν καὶ γυναικειῶν κεφαλῶν, τῶν ζωφόρων, τῶν ἀνθεμίσις, ἀστραγάλαις καὶ κυματίσις κεκοσμημένων λίθων, τῶν μετοπῶν, τῶν ἐνεπιγράφων βάθρων, τῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων, τῶν πλακῶν κτλ. Τὰ ἔργα διήρηνται εἰς τρεῖς περιόδους: τὴν ἀρχαϊκὴν πρῶτον, τὴν καλὴν τῆς Ε' καὶ Δ' ἑκατονταετηρίδος δευτέρον, καὶ τρίτον τὴν τῶν ἀλεξανδρινῶν καὶ ρωμαϊκῶν χρόνων. Τ' ἀγάλματα, καὶ τὰλλα μνημεῖα τῆς γλυπτικῆς τέχνης, ὧν τὰ ἐκμαγεῖα ἀπεστάλησαν εἰς Σικάρον συνελέγησαν ἐκ πλείστων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀθροισθέντα δὲ τὰ πλείονα ἐν τῷ κεντρικῷ Μουσείῳ ἐμφανίζουσι τὴν βαθμιαίαν διάπλασιν τῆς Τέχνης ἀπὸ τῆς Πύλης τῶν Λεόντων ἐν Μυκῆναις, ἄχρι τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους. Ἐκ τῶν ἔργων τῆς Ε' καὶ Δ' ἑκατονταετηρίδος μνημονεύω τὸ περίφημον ἑλευσίνειον ἀνάγλυφον, τὸ ἄγαλμα τοῦ ἐφύθου ἐξ Ἀκροπόλεως, πλάκα ἐκ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος, τὴν ἀναγλύφως παριστῶσαν τὸν Ποσειδῶνα, τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Πειθῶ, τὰ δύο ἀγάλματα, τῆς Ἀθηνᾶς ἀμρότερα, ὧν τὸ ἐν ἀντίτυπον τῆς χρυσελεφαντίνης, καὶ τὸ ἕτερον τὸ παρὰ τὸ Βαρβάκειον, ὡς γνωστόν, ἀνακαλυφθέν, τὸν Ἑρμῆν τῆς Ἀνδρου, τὸ θελκτικὸν τοῦτο καὶ πλήρες μελαγχολικῆς ἐκφράσεως ἔργον πραξιτελείου τέχνης. Ἐκ τῆς ἀλεξανδρινῆς δὲ καὶ ρωμαϊκῆς ἐποχῆς μνημονεύω τὴν Θέμιδα τοῦ Ῥαμουσίου Χαιρεστράτου, τὴν ἐπιβάλλουσαν καὶ σεμνοπρεπῆ ταύτην μορφήν, ἣν μόλις πείθεται τις νὰ καταβιάσῃ πρὸς τοὺς ἀλεξανδρινούς χρόνους, καὶ τὸν ἐκ Μήλου Ποσειδῶνα. Τ' ἀγάλματα καὶ τὰλλα ποικίλα ἔργα τέχνης 112 τὸν ἀριθμὸν, ὡς εἶπον ἄνωτέρω, καὶ ὧν τὰ ἐκμαγεῖα ἀνάκεινται ἤδη ἐν Σικάρῳ, ἐλήρθησαν ἐξ ἀνασκαφῶν ἐνεργηθεῖσων εἰς Δῆλον καὶ τινὰς ἄλλας Κυκλάδας, ἐν Βοιωτίᾳ, Ἐπιδαύρῳ, Ἀττικῇ, καὶ δὴ ἐν Ἀθήναις (Ἀκρόπολις, Δίπυλον κλ.) ἐν τῷ Ἡραίῳ, ἐν Τεγέᾳ, Μαντινείᾳ, Λυκοσούρᾳ, καὶ ἄλλαις τισὶ περιοχαῖς τῆς Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου. Πάντων ὅμως τῶν ἐκμαγείων, ὡς καὶ πάντων τῶν ἀγαλμάτων δεσπόζει ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνακείμενος γόης Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους, ὁ ἐν ἐκμαγείῳ σταλεὶς ἐπίσης. Τὴν μακρὰν καὶ ἐνδιαφέρουσαν ταύτην σειρὰν τῶν ἀποτυπωμάτων συνοδεύει καὶ κατὰλογος ἐν βραχείαις γραμμαῖς δηλῶν τὸν τόπον τῆς προελεύσεως τοῦ ἀγάλματος, τοῦ ἀναγλύφου, ἢ τοῦ ἄλλου ἀποτυπωθέντος ἀντικειμένου, μετὰ περιληπτικωτάτης ἱστορίας καὶ πάσης ἄλλης μικρᾶς ἀλλὰ χρησίμου εἰδήσεως. Ὑστὰς τὴν σχετικὴν προστίθημι πληροφορίαν παρατηρῶν ὅτι, ἐκ τῶν 112 τούτων ἐκμαγείων ἀναγλύφων κλ. τὰ 18 ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν ἐποχὴν, 20 εἰς τὴν τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, καὶ τὰ ἐπίλοιπα πάντα εἰς τὴν λαμπρὰν τῆς Ε' καὶ Δ' ἑκατονταετηρίδος.

Τοιαῦτα, ἐν ταχυτάτῃ καὶ συνοπτικῇ περιλήψει, τὰ εἰς Σικάρον πεμφθέντα ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος ὀλίγα ἐκθέματα. Εἶναι ὀλίγα ἀληθῶς, ἀλλ' ἕκαστος μὴ δυνάμενος νὰ εἰσφέρει κατὰ τὸ μέτρον τῆς προθέσεως, εἰσφέρει κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεως. Βεβαίως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκθετῶν ἡδύνατο νὰ ᾔῃαι μεγαλείτερος, πλουσιώτερα δὲ τὰ εἶδη τῶν ἐκθεμάτων καὶ τῶν προϊόντων, ἅτινα ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐμβρυογενὴς βιομηχανία αὐτῆς παράγουσιν. Ἀς ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν θὰ κριθῶμεν ἐκ τοῦ ποσοῦ. Εἰς τὴν γιγαντιαίαν ἐκείνην ἀνέλιξιν τῶν Ἑθνῶν καὶ τῶν προόδων των, θὰ ᾔτο θλιβερόν ἂν μὴ, ὅπωςδῆποτε, ἐξεπροσωπεῖτο καὶ ἡ Ἑλλάς, ἡ κορυφὴ αὕτη καὶ ἄπειρος ὡς ἰδέα, πρόπους ὁμῶς καὶ μικρὰ ὡς ὑπόστασις ὕλική. Τὴν ἐμφάνισιν τῆς Ἑλλάδος ἐκείθεν τοῦ Ὠκεανοῦ κρίνομεν ἀγαθὴν καὶ εὐοίωνον, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης χάριτας ὁμολογοῦμεν εἰς τὸν ἀνευδότης καὶ καρτερικῶς μοχθήσαντα ἐν ζέσει καὶ ἀφιλοκερδεῖᾳ, ὅπως παρασταθῇ ἐν σεμνῇ μετριοφροσύνῃ ἡ ἡμετέρα Πατρίς. Ἡ ἀθάνατος πνοὴ τῆς Ἑλλάδος, διαπόντιος φερομένη, ἃς σιέπη προστατεύουσα τὰ πάτρια ἐκθέματα, καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς ἐκμαγείων ἀνυπερβλήτων προτύπων τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἅτινα σιγῶντα ἀλλ' εὐγλωττα ἐγείρονται ἐκεῖ, ἃς ἐμφυσήσῃ τὴν χάριν καὶ τὴν ζωὴν ἣν ὁ καλλιτέχνης ἐνεφύσησε διὰ τῆς σμίλης του εἰς τὰ λίθινα δημιουργήματά του. Πνεῦμα ἐπικοινωνίας καὶ συναλλαγῆς, πνέει διὰ πάσης τῆς μεγάλης ταύτης ἐθνολογικῆς καὶ ἐμπορικῆς παλιρροίας, τῆς ἀδιαλείπτως ὀγκουμένης εἰς τὴν εὐτυχῇ χώραν, ἐνθα τὸ πρῶτον ἦδη, ἐν συστάσει παγκοσμίῳ ἐκθέσει, μετέχει ὁ παλαιὸς Κόσμος. Τοῦ πνεύματος τούτου θεὸς ἐπόπτης, ῥυθμιστὴς καὶ ἡγέτης, προσωποποιήσεις καὶ ἐνσάρκωσις, εἶναι ὁ Κερδῶς Ἑρμῆς, ὁ ἀπὸ τῶν ὁρέων τῆς Κυλλήνης ὑπερπόντιος καὶ ὑπερνέφελος καταπτὰς εἰς Σικάρον ὅπως ἀνοίξῃ τὴν Ἐκθεσιν, καὶ λαμπρύνῃ ἐπὶ μᾶλλον τὴν λαμπρὰν ταύτην πανήγυριν τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν. Θεότης ἐλληνικὴ, ἰδέα ἐλληνικὴ ἡγείται πάσης τῆς ἀπεράντου, καὶ ἐνθουσιώδους, καὶ μεγαλοπρεποῦς ταύτης ποιμπῆς. Οἱ κληρονόμοι τῆς ἀρχαίας δόξης αἰσθάνονται εὐλογον ὑπερηφάνειαν διαθρύπτουσαν τὴν πολὺπλαγκτον καρδίαν των, τὸ σφρίγος τῆς ὁποίας δὲν ἡμῶν οὔτε ἐξήτμισαν τῶν αἰῶνων καὶ τῶν καιρῶν αἱ συμφοραί. Στρέφομεν περὶ ἡμᾶς, ἀναμετρώμεν τὴν μικρότητά μας, θεωροῦμεν τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, ἅτινα, ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοηθέντα, καὶ ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ εὖνομον καὶ εὐτακτον καθεστῶς βιώσαντα, διήνυσαν λαμπρῶς τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν δρόμον, λαμπρότερον δὲ τὸν παρεσκευάσαν εἰς τὸ μέλλον. Θλιβόμεθα διὰ τὴν ἀσθιनीάν μας χωρὶς νὰ ζηλοτυπῶμεν τοὺς κραταιούς· κινούμεθα χωρὶς νὰ μεμφιμοιρῶμεν, ἐργαζόμεθα ἐν μέσῳ ποικίλων καὶ βαρεῶν δυσχερειῶν· προσατενίζομεν εἰς αἰσιώτερον χρόνον. Ὡς ἡδὺ παραμύθημα, ὑποκιρῶν τὴν ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος πικρίαν ἡμῶν, ἐπέρχεται τὸ ὑπερήφανον συναίσθημα τῆς ἐθνικῆς καταγωγῆς, καὶ ἡ ἐλπίς ἀγαθωτέρου μέλλοντος, πρὸς ὃ, ἀντὶ παντός καὶ κατὰ παντός, ἐννοοῦμεν νὰ βαδίσωμεν. Ἀναλογιζόμεθα μετ' εὐλόγου ὑψηλοφροσύνης,

ὅτι εἰς τὴν ἑκλαμπρον τελετὴν τοῦ Σικάγου, ἔνθα ὑπὸ τοὺς εὐγενεστάτους καὶ τιμιωτάτους τῶν οἰωνῶν, προσήλθον οἱ λαοὶ τῆς Γῆς, Ἑλλήν Θεὸς πρωτανεῦει ὡς ἰδέα, καὶ Ἑλλήν Θεὸς θέλγει καὶ κυριαρχεῖ ὡς ἐμφάνισις ἀπτῆ ἐτέρας θεᾶς, ἐλληνικῆς καὶ ταύτης, τῆς θεᾶς Τέχνης. Ὁ Ἑρμῆς. Διὰ τῆς συμβολικῆς ἐννοίας του κρατεῖ τῆς Ἐκθέσεως, καὶ διὰ τῆς ἀνεφίκτου καλλονῆς του ἐπιβάλλει καὶ δεσμεύει, ἐν μέσῳ τοιούτου μεγαλείου, τὴν ἀδιάπτωτον προσοχὴν τοῦ πολυεθνοῦς καὶ πολυγλώττου ἐκείνου κόσμου. Δὲν ἔχομεν ἐτι παρόν, ἔσχομεν ὁμως παρελθόν, καὶ τοσοῦτῳ ἔσχον, ὥστε μετὰ πεποιθήσεως δυνάμεθα, ἐργαζόμενοι ἀνεκδότως, νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὸ μέλλον. Σύμπας ὁ κόσμος ἐκεῖνος, ὅστις θὰ παρελάσῃ ἐν τῷ περιβάλλῳ τῆς Ἐκθέσεως ἢν ἤγειρεν ὁ μεγαλεπήβολος νοῦς τῆς ἀκμαιοτέρας φυλῆς τῆς Οἰκουμένης, δύναται νὰ διέλθῃ ψυχρῶς πρὸ τῶν βιομηχανικῶν ἐκθεμάτων, καὶ τῶν ἄλλων παντοίων συνδυασμῶν καὶ ἐπινοημάτων τοῦ νεωτέρου πνεύματος. Οὐδεὶς, ἐνώπιον τῆς σεβασμίας ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος, τῆς αἰωνίως θαλλούσης, τῆς οὐδέποτε ἀναλίσκομένης ἢ γηρασκούσης, οὐδεὶς θὰ διατελέσῃ ἀπαθής. Ἰδοὺ ἡ νίκη τῆς Ἑλλάδος, τοῦ πνεύματος αὐτῆς, τῆς ἀδαπανήτου καὶ ἀνυπερβλήτου μεγαλοφυΐας τῆς. Τῆς Ἑλλάδος προσελαγχύουσας εἰσηγήσομεν εἰς τοὺς εὐγενεῖς καὶ εἰρηνικοὺς ἀγῶνας τῶν Ἑθνῶν οἱ Ἕλληνες. Δὲν ζητοῦμεν πρωτεῖαν· ζητοῦμεν ἀπλῶς δικαιοσύνην διὰ τὰ ἔργα ἡμῶν τῆς σήμερον. Καὶ τὴν ἀποδεχόμεθα μετὰ πεποιθήσεως. Πλεονέκτερον καὶ ἡμῶν ἐτι, ἢ τῆς αὐστηρᾶς δικαιοσύνης ἀπονουμὴ θὰ τιμῇσι τοὺς Ἀμερικανοὺς Ἑλλανοδίκας, τοὺς ἐν ἐπιγνώσει τῶν περιπετειῶν καὶ τῶν ἀγῶνων, οὐ μὴν ἄλλα καὶ τῶν παντοίων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν δυσχερειῶν τῆς Πατρίδος μας μέλλοντας νὰ κρίνωσι τὴν νέαν Ἑλλάδα, πρὸς τὴν εὐέλπιδαν ἀνάστασιν τῆς ὁποίας συνετέλεσαν καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς ἐνθουσιώδους καρδίας των, καὶ τῆς φωνῆς τῆς συμπαθείας ἥτις, εἰς χρόνους συμφορῶν, παρήγορος ἤρχετο εἰς τὰς καίσιμους πόλεις καὶ τὰς ἐρήμους ἀκτὰς μας, ἐγκαρδιοῦσα μαχητὰς θνήσκοντας ὑπὸ τὸ σύνθημα τῆς τιμιωτάτης καὶ εὐγενεστάτης τῶν ἰδεῶν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

Ο ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Γ'.

Τὰ κηρία ἐτήκοντο, οἱ δὲ παῖκται ἔκυπτον ἐπὶ τῶν τραπέζων μετὰ τὴν εἰσελθὴν διψᾶν τοῦ ξένου χρηματος, εἰκονιζομένην ἐπὶ τῶν ἀπλήστων φυσιογνωμιῶν των. Καὶ ὅτε μὲν ὁ πάγκος ἐσάρονε τὰ καταθέματα, ὅτε δὲ διένεμε τὰ χρήματα εἰς τοὺς παίκτας, τοὺς μετ' ἀγωνίας βδελυρᾶς ἐλλοχῶντας τὰ ἐξερχόμενα παιγνιόχαρτα.

Κατ' ἀρχὰς μετ' ἀπαθείας, σχεδὸν μετ' αἰσθή-

ματος ἀηδίας ὁ Γεώργιος παρηκολούθει τὸ κέρδος ἢ τὴν ζημίαν. Ἀλλ' ὑπάρχουσι μανίαι, νόσοι τῆς ψυχῆς, αἰτίνες μεταδίδονται, ὡς τὰ μiasματικά νοσήματα· πάθη, ὧν τὸ δηλητηριώδες σπέρμα μετεωρίζεται ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καὶ εἰσπνέεται μοιραίως. Τὸ περιβάλλον ἦτο πεφορτισμένον ἐν τῇ ῥυπαρᾷ ἐκείνῃ αἰθούσῃ. Ὁ ἀτυχὴς δὲ λοχαγὸς ἦτο ἕδαφος ἐπιτήδειον εἰς ἀπορρόφησιν τοῦ χαρτοπαικτικοῦ δηλητηρίου. Μηχανὴ λογιστικὴ, εἰθισμένος νὰ ἀποδίδῃ μεγίστην σημασίαν εἰς τὸ πλεόνασμα ἢ τὸ ἔλλειμμα ἐνός πενταλέπτου, κατὰ τὴν ἰσολόγησιν τῶν λογαριασμῶν του, βλέπων ἤδη τὴν ἐμμανῆ, τὴν ἀλόγιστον ἐκείνην μεταπήδησιν τοῦ χρήματος ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἤρξατο κατὰ μικρὸν ὑφιστάμενος τὸν ἴλιγγον τῶν χαρτοπαικτικῶν συγκινήσεων· κατελαμβάνετο ὑπὸ σκοτοδίνης, ὅταν, ἐν μιᾷ στιγμῇ ἄνευ λόγου, ἐκ μωρᾶς τῆς τύχης συμπτώσεως ἐσώρευε τραπέζογραμμάτια· ἐκινδύνευε συγκοπήν, ὅταν ἢ ἀρπαξῇ χεῖρ τοῦ πάγκου τῷ ἐσάρονε τὸ κατάθεμά του, τὰ χρήματά του, διότι ἦσαν ἰδικά του τὰ χρήματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρὸ στιγμῆς εἶχεν ἀφαιρέσει καὶ αὐτὸς παρ' ἄλλων.

Τὸ κέρδος καὶ ἡ ζημία ὑπημεῖνοντο κατὰ τὰς ἀσυνειδήτους τῆς τύχης τροπὰς, ἀρτυνίζοντα πάθη ἀγνωστα τέως ἐν τῇ ψυχῇ του. Ἡ ἀνάγκη τῶν ἐκτάκτων, τῶν ζωηρῶν συγκινήσεων, ἥτις ἐνίοτε ὑπολανθάνει καὶ ὑπὸ τοὺς ἀπαθεστέρους φαινομένους ὁργανισμοὺς, ἐξερράγη καὶ παρ' αὐτῷ κυριαρχικῇ, ἀκράτητος.

Καὶ τὰ κηρία ἐτήκοντο καὶ ὑπὸ τὴν παλλομένην, τὴν ὠχρολευκὸν αὐτῶν λάμψιν ἢ πρασίνην τράπεζα ἐξηγρίου τὸ ὄψιγενές πάθος του, ὡς ἡ ἐρυθρὰ ὀθόνη τὸν ταῦρον· οἱ δὲ ῥῆγαι καὶ οἱ φάνται καὶ αἱ ντάμαι ἤσκουν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἀνίκητον βασκανίαν, ἣν τὸ βλέμμα τοῦ κροταλίου ἐπὶ τοῦ φρίσσοντος πτηνοῦ.

Πολλάκις ἐξ αὐτομάτου ἀντιδράσεως, ἐξ αἰσθήτος ἀμύνης ὁρμεμυῖτου, ἀπεπειράθη νὰ ἐγερθῇ, νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν, ἀλλὰ δύναμις μυστηριώδους, δυσπολέμητος τὸν συνεκράτει ἐκεῖ καθηλωμένον, ἀκίνητον.

Διατί ἐπὶ τέλους νὰ φύγῃ τόσον ἐνωρίς; κερδίζει ὀκτακοσίαι δραχμὰς· διατί νὰ μὴ τὰς διπλασιάσῃ ἤδη ὅτε ὁ ἄνεμος τῆς τύχης πνέει οὐριος; Ἀλλ' ὁ πάγκος τῷ ἐσάρωσε τὰ πάντα. Καὶ ὁ ἀνθυπολοχαγὸς Ἀργέντης ὅστις ἐκέρδιζε, τὸν ἐδάνεισε προθύμως.

Καὶ τὰ κηρία ἐτήκοντο· καὶ τὰ κέρδη καὶ αἱ ζημίαι ὑπημεῖνοντο.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ θόρυβος τῆς νυκτερινῆς ζωῆς εἶχεν ἐκπνεύσει τελείως εἰς τὰς ὁδοὺς· ἀπὸ πολλῶν ὥρῶν δὲν ἤκούοντο πλέον αἱ φωναὶ τῶν παιδίων ψαλλόντων τὸν Ἅγιον Βασίλειον, οὐδ' ἐκυλόντο πλέον ἀνὰ τὰς ὁδοὺς αἱ ἄμαξαι πυκναί.

Ἦτο μεσονύκτιον· ἤγγριζεν ἡ αὐγή· τὸ ἡγνέει· εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ὠρολόγιόν του, ἀλλ' ἐλησμέονησε νὰ ἴδῃ τὴν ὥραν.

Ἐπλησίασε πρὸς τι παράθυρον καὶ τὸ ἤνοιξε διὰ νὰ δροσίῃ ὀλίγον τὴν φλεγμαίνουσαν κεφαλὴν του. Ἦδη εἰς ποικίλην κλίμακα τόνων ἤχοῦν τῶν ναῶν οἱ κώδωνες. Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ἀπώτατος ἤχος κώδω-